

The Giants Who Shaped Modern Orthodoxy -13

HaRav Dr. Lord Immanuel Jakobovits

Rabbi Dr. Aaron Adler

ויקרא פרשת אמור פרק כא פסוק א

וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהֵי מֹשֶׁה אָמַר אֱלֹהֵי הַלְהַנִּים בְּנֵי אֶהֱרָן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא־יִטְמָא בְעַמְיוֹ:

רמב"ם הלכות נזירות פרק ה הלכה טו

נזיר שנטמא למת טומאת שבעה, בין בטומאות שהוא מגלח עליהן כמו שיתבאר בין בטומאות שאינו מגלח עליהן הרי זה לוקה. +/השגת הראב"ד/ נזיר שנטמא למת טומאת שבעה וכו' בד"א בשנטמא ופירש. א"א עיינתי בשמועה במס' נזיר וראיתי... והכהנים בזמן הזה טמאי מת הן ועוד אין עליהן חיוב טומאה והמחייב אותם עליו להביא ראיה. +

שו"ת מלמד להועיל חלק א (אורח חיים) סימן לא

שאלה: אם מחוייב הרב לאסור לקרות לתורה כהן שלומד חכמת הרפואה שבודאי מטמא למתים בעסקו בנייתוח?

תשובה: ידוע שפסק בש"ע א"ח סי' קכ"ח סעיף מ"א דכהן שמטמא למתים אסור לנהוג בו קדושת כהונה עד שיקבל עליו, שלא ליטמא עוד (והוא קנס דרבנן) וכן פסקו כל האחרונים שו"ת יהודה יעלה סי' מ"ז ושו"ת כתב סופר סי' ט"ז. והנה היהודה יעלה מצדד, שמי שלומד חכמת הרפואה יש לחשבו לשוגג, דאולי סובר כיון דעוסק בלמוד ויכול עי"ז לרפאות אחרים שרי או שסובר דבמת נכרי לא שייך אפילו טומאת מגע כדעת הספר יראים (אף שכל הפוסקים חולקים עליו). והנה יש לספק אי מחוייב הרב להוכיח כהן זה, כיון שבודאי לא יקבל, ואי אמרינן מוטב שיהיו שוגגין ולא יהיו מזידין. ויש לעיין בזה בסוגיא דשבת קמ"ח ע"ב ובביצה ל' ע"א. והנה הרמ"א /באו"ח/ בסי' תר"ח סעיף ב' פסק דבדבר שהוא מפורש בתורה צריך למחות אף שידוע שלא ישמע לו (וע' תוס' שבת דף נ"ה ע"א ד"ה ואף ובס' ארח מישרים סי' ל"א סי"ד). ומעתה יש לעיין אי נחשב האי כהן כעובר על מה שמפורש בתורה וחייב להוכיחו. ואפשר לומר דלא הוי כמפורש בתורה די"ל לנפש לא יטמא היינו מת עצמו ושאינו מטמא לכל הטומאות הפורשות מן המת הוא רק דרשה. אך כיון דבשאר מקומות מוכח דנוגע בעצם אדם טמא הוי כמפורש דכהן לא יטמא אפילו בעצם אדם. אך י"ל לאידך גיסא כיון דאנו בלא"ה טמאים ולשיטת הראב"ד מי שטמא אינו מוזהר, ואף דלא קיי"ל הכי, מ"מ זה אינו מפורש בתורה, וכן י"ל שאינו מפורש בתורה שגם נכרי מטמא. ועכ"פ י"ל שכהן אינו מוזהר על הנכרי עפ"י המפורש בתורה. אך להיפך י"ל דכל דבר שמפורש בתורה, רק די שפרש הקרא באופן אחר מיקרי מפורש בתורה. והיהודה יעלה כתב באמת מצוה וחובה לדבר עמו רכות ולהראות לו הדין מפורש בש"ע שזהו כבודו שחלק לו המקום בקדושת כהונתו שיקבל עליו בפני ב"ד שלא יטמא עוד למתים. והנה על זה לא נשאלתי אם יוכיח זה הלומד חכמת הרפואה. ונראה שפשוט בעיניו שלא יוכיחו דבודאי לא ישמע לו לעזוב את חוק לימודו אשר בחר בו ויתעסק בלימוד אחר, כי זה אינו עושה רק בעל יראה שלמה. ומ"כ = ומעלת כבודו = יודע, שהאיש הזה אין לו יראה כזאת. ויש לו אילן גדול לסמוך עליו דעת הסמ"ג דבכה"ג מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע, וע' שו"ת מהר"ם שיק חא"ח = חלק אורח חיים = סי' ש"ג שהאריך בדבר (וע' יבמות ס"ה ע"ב ומ"ש שם בעל ערוך לנר בשם של"ה דכשהעובר מכחיש שאין זה עבירה כלל מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע, וזה באמת דעת כל פושעי זמננו שממציאים להם היתר רעוע). וע"כ רק שאלתו אם יאסור לקוראו לתורה. והנה לכאורה י"ל כיון דבשוגג אינו אסור לעלות ואין לקונסו יש להניחו לעלות. אך זה אם נדין על מה שעבר, אבל אם עדיין ידוע שעובר על הלאו דלא יטמא בכל יום ואנו מחשים וקוראין אותו לתורה ככהן צדיק הרי אנו מחזיקין ידיו ומסייעין לו בשטתו הבדויה.

וע"כ מצוה לומר להסגן שלא יקראנו ורק אם יודע שהסגן לא ישמע לדבריו, אזי מוטב לשתוק ויהיה שוגג ולא מזיד וע' שדה חמד אסיפת דינים אות ה' סי' ב' מערכת בכור בהמה.

שו"ת הרמ"א סימן כ

סוף דבר איני רואה כלל שיוכל משכיר זה לומר אדעתא דהכי לא השכרתי, אף אם נודה שזה שחלתה אשתו של שוכר מיקרי אונס, כ"ש שאינו אונס שראוי לחזור בגינו. כי מה שאומר שהוא חולי מתדבק כולו הבל ומי שלבו נוקפו אומר כן, כי השם יתעלה הוא המוחץ והרופא. ואם היה כדברי המשכיר בטל כל דיני ביקור חולים כי לא מצינו בשום מקום שחלקו בין חולי מתדבק לשאינו מתדבק חוץ מלענין בעל ראתן דאסרו לישיב בצלו.

שו"ת הרמ"א - הערות סימן כ הערה נה

נה צ"ע בטעם זה של רבינו, דהריא אומר להלן דמחלה זו היתה מחמת עיפוש האויר הנהוג בעיר ההיא ומצינו במקורות רבים שנזהרו וגם נקטו באמצעים שונים שלא תתפשט מחלה מתדבקה. רבים ברחו מעירם בעת עיפוש האויר. רבינו בעצמו ברח מקראקא לשידלוב בשנת שט"ז ושם חיבר את פירושו למגילת אסתר בשם מחיר יין בדרך פרד"ס ושלחו לאביו במשלוח - מנות. כן הוא כותב בהקדמת החיבור: ואני משה בן כבוד אבא מרי הפרנס והמנהיג ישראל שלי"ט הנקרא משה איסרלי"ש מקראקא הייתי בתוך הגולה אשר נתגלגלו מעירנו בשנת שי"ו לפ"ק מחמת עפוש האויר ל"ע והיינו גרים בארץ לא לנו בעיר שידלו"ב. המהרי"ל (סי' נ) כותב שמותר וטוב לברוח בעידן ריתחא ודווקא קודם שנתחזק ונתפשט. ועי' ג"כ שו"ת מהר"ם מפאדובה סי' פו בענין תלמיד שברח מעיר ווינציה בשעת הנגף אם חייב לשלם למלמד בעד ימי הביטול. ומסיק דפטור ואומר בין השאר: דזה שברח מאימת הנגף יקרא אונס בודאי דהירא ורך הלבב הוא מסוכן בעת הדבר ב"מ (בר מינן) כמפורסם אף כי רבים הם אשר הם אבירי לב ואינם מפחדים מ"מ אותם המפחדים מסוכנים הם ויש להם להמלט על נפשם גם לא עלה דעת שום אדם סכנ' הדבר ב"מ א"כ אינו שייך לומר היה לו להתנות. בים של שלמה ב"ק פ"ו סי' כו נותן מהרש"ל דעתו בזה. ועי' ג"כ אוצר הספרות קראקא תרנ"ב בענין תקנת העיר קראקא על אודות שוכר בית שיש לו חולים במשפחתו, ומאמרו של פ. ה. וועטשטיין קדמוניות מפנקסאות ישנים שמביא תקנת הקהילות שכל מי שמרגיש באיזה חולי המתדבק מחויב להודיע לקהל תיכף ומיד ולא יעלים שום דבר הוא וכל בני ביתו ואפילו המשרתים והעובדים בבית. ואולי כוונת רבינו שאין להתדבקות מחמת אדם זה דוקא, אלא מן האויר.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מילה סימן רסג סעיף ב

אשה שמלה בנה ראשון ומת מחמת מילה שהכשילה כחו, ומלה גם השני ומת מחמת מילה, הרי הוחזקה שבניה מתים מחמת מילה, ל"ש מבעל אחד או משנים, ולא תמול השלישי אלא תמתין לו עד שיגדל ויתחזק כחו, והוא הדין אם איש אחד מל בנו ראשון ושני ומתו מחמת מילה, לא ימול השלישי, בין שהיו לו מאשה אחת בין משתים. ויש חולקין וסבירא להו דלא שייך באיש רק באשה (חידושי אגודה פר"א דמילה), ונראה דספק נפשות להקל).

שו"ת חלקת יעקב חושן משפט סימן לד

אם מותר לגרום צעב"ח לתועלת אדם בדבר השאלה אם מותר לגרום צער בעלי חיים ע"י נסיונות שונים בגופם, לשם חקירות מדעיות לתועלת חכמת הרפואה.